

מסורת הש"ס

(א) כְּמוֹבוֹת דָּף כּו. קְדוּשֵׁי דָף
עג: גִּיטִין דָּף טו, (ב) [לְקַמֵּן
דָּף קָסָה: גִּיטִין דָּף לג:]
סְנֵהדְרִין דָּף ל. כְּמוֹבוֹת דָּף כּו:
[מוֹסַפְתָּה דָּף סְנֵהדְרִין פ"ה],
(ג) [וְע"ע מוֹס' כְּמוֹבוֹת כּו.],
(ד) [וְע"ע מוֹס' כְּמוֹבוֹת כּו:
ד"ה וְאֶסְקִינֵיהָ],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר דסנה גמור
הוא כ"ל וכן בסמוך:
(ב) רשב"ם ד"ה דמיסין
לזילותא וכו' ועשוי יעלהו
ועתה וכו' להסבית את הקול
וכו' נשני קול ממזלה
בעלמא אבוי ודח"ס עם ד"ה
דר' אלעזר ובכל הענין צ"ל
ר' אלעזר במקום ר'
אלעזר: ר' רוב' ד"ה
והאמר וכו' איממר רהא
דקאמר: (ד) בא"ד לזין
עזרע פחות משנים:

מוסף רש"י

והואמר ר' יוחנן בר. לז
 ארבעה ריבול (קיש.)
 ונפק עליה ריבול קול
 נעמלה ולא עמוד (תחבות
 ורואחתינן.מן הכסות
 עד שנקול את הדגין
 שנקמלו את הכסות) (קול
 ארבעה. ורובול קול
 עד מרמין) (קול) ורובול
 קול. צלמאן.מן צר לעמוד
 קול. מצטרפין.מן עד
 התעשים זה שלג בער זה
 צבאר דעיה (קול). לרואח
 שחורטין ששחורטין שש
 ונעמל ונעמל ועלו ונעמל
 דנעמל.מן קול דקמרי ר' ז
 דמחבר שחורטין שש
 השורטין חן מעלין שש
 זה חמן עליון שש לנרסו
 שש חלחל (קול). אפריל
 חבור. חמן חמן דרדי
 כנפסע חמן לרעל לא מקמין
 חמן (קול). ואר. עדות
 מקרימית. חמן חמן
 ופועלי חמן ששין חמן
 ופועל חמן חמן חמן חמן
 ר' יוסען קר חמן חמן
 ור' יוסען חמן חמן חמן חמן
 (רענ חמן חמן חמן חמן)

מוסף תוספות

א. וכן
 בישראל (כתובה כ')
 ד. קטני
 מעלין לכהונה על פי עד
 אחד. מכות מ'
 נפק עליה קלא
 ואחתינה. מוט' היל'ס
 מכות מ'. ד. אפי
 מורדין מן החוקה על פי
 חקול אפי תושושיה
 דהב ספק, וספר רובי
 הבו ואחתינה וכי
 תאשש פי הורדה. וי
 יונס. ה. [ד]תרומה מוכן
 רוב דרבנן. מוט' היל'ס
 מכות מ'. וההיא דפרק
 האומר יניא ספלינן ליה
 דאורי דאק לעבודה א"ל
 תהורמו דאורייתא. אפי
 דרבנן דמקוהין ליה
 לעלמא כאשט אפי בחובין,
 עידיה נמי קיימי עליה בחנץ
 דאורייתא. אחתה
 קיימא. ס. ח. וההיא ל'
 ספקא פירכין קמי שטאט
 לאח מפידיה על תצא.
 ש. טב שני עדי
 ואומרו מזה בליק' וכו'
 מכות שהיה לא היתה
 צריכה להוהי ב"ד מורא.
 לשווי לא דאנשה מורא.
 ש. ג. צמות ש. ג. [ו]איכא
 חוקה ארתאא דיקא
 ומכסא. ש. ג.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

לב.

עין משפט
גר מצוה

לג א ב מיי פ"כ מהל'
 חסורי ביאה הל' טו
 סמג לארן קכב טוש"ע
 אה"ע ס' ג' סעיף ז'
 לד א מיי פ"ד מהלכות
 עדות הלכב ט סמג
 עשין קט טוש"ע ח"מ ס' ל
 סעיף ו'
 לה ד מיי שם הלכב ד
 ופ"כ מהל' חסורי
 ביאה הלכב טו סמג
 טוש"ע ס' ס"ט וטוש"ע
 אה"ע ס' ג' סעיף ז'

רבינו גרשום

והאמר ר' יוחנן אין ערע
פחות משישים וחילכי אמר
ר' אלעזר דהיינו ארבע
ערע דאין פל מילין, אל
כמה במאי עסקין דמאי
ביניהו כגון דמחזיק לן
לכדלי ערע כלמא מצטרף
לערותן דקמא וברבתיא
דמשכריה ליה אפי' אתר
הבדד: חושנין לילולתא
כי דינא והורידוהו מן
המנוחה. והואיל דליכא
אלא דו סהרה דרתי באפי
בפשיל אל סמקין ליה דאין
לעורר לבחונה ע"פ ד
האי הורא דמאי עוררין
ורשבי"א סבר דמסקין ליה
ולילולתא ביה דרתי דאחתי
ואי חושנין הורא דמאי
תרי הורא אפי' אתר לא
הבדד. וברנחמן משום הכי
ערע עובדא ליה דחשנין
לילולתא ביה דינא משום
דס"ל כמסקין דהמר שום
ר' חסדא א"כ א"כ חשנין
דחיישי לילולתא אתר דינא
כאפי' אירע דאחד דרתי
באפי' נשפיתא אפי' אתר
תרי תבדא דרתי דאחתי
חיישי לילולתא ביה דינא
אל סמקין ליה. ער שירא
שניחא כמלך. שניחא שאם
אחד אני ראיתי פלוני ליה
פסולני מנה ואיני ליה עדי
אחר אני ראיתי פלוני ליה
פסולני מנה אין ערותן
מצטרפת ער שירא
נצדי' כאחד שלהו מנה
דלמא נפשו דקא מסתד
דאי לא מסתדי דאי לא
היפך לו רשע ליה חמור. ר'
הרשב"א כרחה דמאי אפי'
בית אחי זה הורא ויעודת
אחת חן מעדין וביסא אחי
שניחא: ושהא: אחד אין ערותן
מתקיימת בבית דין, שאם
אמר אחד אני ראיתי עדי
זה וחבירי שם היה ולמחר
אם חבירי עדיין חן זה
במצטרף ער שנידור שניחא
כאחד: ר' נתן אמר ליה.
ר' אלעזר סבור ליה
רבנן דהוראיל שלב אחי
שם עדיס הללו כלב אחי
לחידע פל חן אין ערותן
מצטרפת ורשבי"א סבר כר'
נתן ומצטרפת:

דהאמר רבי יוחנן ב"ר. ונראה ל"ר דר' יוחנן עיקר דבריו אהל משנה איתמר^א ו) והיינו דקאמר דברי הכל היינו רשב"ג יר' אלעזר דאייירו בעוררין ולהכי לא קא משני הכא ה"מ היבא דאיבא חוקה דכשרות אבל היבא דליבא חוקה דכשרות לא אמר דמשני

צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עג: גב')
נאמנת היה לומר זה כהן דלממניתין
דהכא קאי וא"ת כיון דלממניתין דהכא
קאי היכי פריך מיניה הסם וצפ"ק
דגיטין (דף ט. וסס) דלמנא הוא דקאמר
ר' יוחסין אין ערער פחות משנים
היינו משום דליכא עד אחד דמכשר ב
וי"ל דהגמ' ידע דר' יוחסין מיידי
דממסיק דינא עליו קול שהוא בן
גרופה ואח"כ בא עד אחד דמכשר
להסיר הקול ואזני צי מרי כו' וצפ"ג
אמר רבי יוחסין דאין (י) פחות משנים
ואע"ג דעד אחד שהכשיר והקול
כלתניהו דמי שהרי העד גרוע מן הקול
אם לא דחוקה שהרי הקול פוסל
והעד אינו פוסל א:

אין ערער פחות משנים. לא צא
לאפוקי חלא עד אחד חבל
קול פוסל בדמסקין¹:

וּנְפֹק עֲיָה קָא וּאֲחֲתִינִיה. ולא דוקא אחתייה אלל כלומר ממילא ירד לדי דוקא אחתייה אמאי אסקייה והא איכא זילותא דב"ד וליכא למימר ליכא זילותא אלל כשהוריו ב' פעמים דבשמתתא מוכח דאפי' בחדא זימנא איכא זילותא א"נ הורדה גמורה קאמר וליכא זילותא דב"ד אלל היכא דהורידוהו על ידי עדות אלל כהורדה שעי' הקול ליכא זילותא: **וְאִתָּא חַד כְּחַדָּא וְאִסְקִינִיה.** ואע"ג

דאמארינן צפרק המגרש (יבמות דף פט. וס) דלח מצטלין קלח גבי גרושה
 ללכחן משום דלית ליה תקנה אבל הכא דלי לא מסיקנה ליה פסול
 ולעולם מצטלין אי נמי בחרומה דרבנן הקילות^ה: **אנן** מסיקין י"ה.
 ואוקי תרי כהדי תרי ואוקי גבירא אחזקיה דמוחזק לן דלכזי כהן
 הוא ותימיה דאמרינן צפרק האומר בקדושין (דף סו.) גבי ינאי המלך
 יצווקש ולא נמלא הכי דמי אלימא דתרי אמרי אישתבחי ואמרי אמרי
 יצווקש אמרי תרי ותרי ניוכו ממי דחזי סדכמה אהי סמוך אהי
 אימאמי לא נמלא והשתא מאי קא פריך אדרבה אית לן למימר אוקי
 תרי כהדי תרי ואוקי גבירא אחזקיה ואוקי ינאי אחזקת אמו דלא
 אישתבחי ופירש התם בקונט' דחזקת האם לא מהניא להכשיר את
 ינאי לפי שאין עדים באין לפסול את האם לכהונה אלא להעיד על
 ינאי ואין נראה לר"י דלמה לא יעיל חזקת האם לבן הואיל ואינו
 יכול להיות שתהא האם כשרה אם לא יהיה הבן כשר ועוד דהכא
 דלע"ג דעל אהן מעידים לפסלו מהניא להם חזקת האב להכשירו ונראה
 לר"י דהיינו טעמיה משום דמסקינן צ' ד' אחין (יבמות דף פט. וס) דה
 דכל תרי ותרי הויא ספיקא דרבנן והאם נמי הוי ספיקא דרבנן
 וילכזי פריך התם סמוך אהני דנהי דמלאורייתא אמרי' אוקי תרי

בְּהַדְרֵי תִּירֵי וְאֻקֵּי חִיתָתָא חֲחוּקָא מ"מ מִדְּרַבְּנֵי יֵשׁ לְפִסְלָהּ וְהִכָּא לַעֲנִין
תְּבוּמָה דְּרַבְּנֵי הִקְלִיו לְהַתִּירוּ בָּהּ בְּחַיִּי וְתִירֵי וְלֹאֲקוּמֵיהּ חֲחוּקָיָא וְהָא
דְּלֹאֲמַר לְעִיל שְׁנֵי אֲזוּמִירִים מִתּוֹ וְצ' אֲזוּמִירִים לֹא מִתּוֹ כ' אֲבָל נִשְׁאֵת
וְאֲחֻכָּי בָּאוּ עֵדִים לֹא תֵּלֵא אַע"ג דְּחַיִּי וְתִירֵי סְפִיקָא דְּרַבְּנֵי הִיא
וּמִמְדֹּאֲרִיתָיָא אֵינִי לֵן לֹאֲקוּמָה חֲחוּקָא דְּהוּא אֲשֵׁת אִישׁ וְהִיא לֹא לֵלֵאֵת
וּמִאֲעַפְּ שִׁנְשָׁתָא לֵאחָד מַעֲדִיָּה^א אֲזוּרִית לִתְחִיתָא חֲחוּקָא דִּיקְיָא וּמִנְסַבָּא
וּמִתְרַעָה חֲחוּקָא אֲשֵׁת אִישׁ^ב וְאֵס תִּלְאֲמֵר כִּי אִישׁ צ' עֵדִים לֹא דִיקְיָא
לְיִלְכָא חוּמְרָא כְּסוּפָה דְּלֹאֲמַר בְּהִשָּׁלָה רַבָּה (ע"ז פ"ג: דף ע"ז) נִשְׁאֵת
בְּשִׁלָּא בְּרִשּׁוֹת מוֹתֵרֵת לְחֹזֵר וְלִי מִפְרָשׁ הֵמָּה דִּהִינּוּ שִׁנְשָׁתָא בְּעֵדִים^ג
וְיָ"ל הוּאִיל וּמַכְחִישִׁים זֶה אֵת זֶה אִיכָּא חוּמְרָא אֵס תַּעֲמֹד תַּחַת בְּעֵלָה
בְּצִטְעֻנָּתָא בְּרִי שֶׁלָּה וְאִ"ת צ' אֲזוּמִירִים נִתְגַּרְשָׁה וְצ' אֲזוּמִירִים לֹא נִתְגַּרְשָׁה
וְלֹא תֵּלֵא אֲחֻכָּי לֹא תֵּלֵא נִשְׁאֵת וְאֲחֻכָּי בָּאוּ עֵדִים הֵא לֹא דִיקְיָא דְּדוּקָא בְּמֵת
הוּא דִּיקְיָא שִׁירָהָ שְׁמָא יֵבֵא וְיַעֲדוּ הֵבֵל שֶׁלָּה מִתּוֹ וְהִיא נִלְאֵנָת
וְלֹאֲמַר נִתְגַּרְשָׁה דְּשֶׁלָּה בְּפִנֵּי בְּעֵלָה מַעֲזִיָּה וּמַעֲזִיָּה וְעוֹד הִיאֵב דִּלִּיכָא
דְּעֵדִים דְּקָא מִסִּיעֵי לָהּ מַעֲזִיָּה וּמַעֲזִיָּה וְיָ"ל לְעֵנִין הִכִּי דִיקְיָא וּמַרְע'
חֲחוּקָא אֲשֵׁת אִישׁ לְעוֹלָם יִרְאֵה שְׁמָא יִחְמוּ אוֹ יִפְסְלוּ בְּגוֹלָנוֹת וְאִ"ת
לְגַמְלֵי דֵלָא יַדַּע דְּבִאֲזוּמֵר בְּרִי לִי אִיִּירִי מֵאִי קֶאֱמַר הִיא גּוֹפָא בְּאֵשׁ
תַּחְתָּי קִיִּימָא ה"ל לְיִמִּיר בְּחֻטָּאת קִיִּימָא וְיָ"ל דְּפִרְךָ אִפִּילוּ נִלְאֵנָת
מ"מ בְּאֵשׁ קִיִּימָא וְאִין לְהִלְרִיךְ וּבְכַתּוּבוֹת (דף כ"ו: ד"ה גִּבְן) פִּירְשֵׁתִי:
אֲחֻכָּי

וְיִשְׂרָאֵל סֵבֵר עֲרֵעֵר סָרִי. בְּעֵינָן אֲבָל בְּמִקּוֹם עֲרֵעֵר אֶחָד הוּא עַד
לְהַשְׁכִּירָו: וְהָאָמֵר ר' יוֹחָנָן. לֹא אֵימִפְרַשׁ הֵיכָא קָאִי: וּפְקִי
קוֹל בְּעֵלְמָה וְלֹא עֵדוּת: וְהַחֲסִינִי. מִן הַכְּהוּנָה עַד שִׁיבְדָקוּ
הַדְּבָר הַזֶּה מֵעַמְלֵה הָיָא בְּכַהֲנָה. וְכָל זֶה יִתּוֹר לָשׁוֹן הוּא בִּלְאָל יוֹרֵךְ
בְּזֵלָתָא הוּלָּא נִמְנֵי מִיתּוֹמָסָא מִשְׁמַתָּא

ורשב"ג סבר ערער ר' דברי הכל אין ערער פ' תרי והכא במאי עסק באבות דהאי דכהן ה' גרושה וכן חלוצה הו' אחד ואמר דכהן ⁽⁶⁾ תרי ואמרי דבן גרושה ואתא עד אחד ואמר מצטרפין עדות והכא דינא קא מיפלגי ר' אל' לא מסקינן ליה חיישי' ורשב"ג סבר דאנן אה' ולזילותא דבי דינא לא' אישי אי הכי מאי איזי' אלא אמר רב אישי ד' לזילותא דבי דינא וז' מיפלגי ובפלוגתא דה' אין עדותן מצטרפת ע' יחושע בן קרחא אומר עדותן מתקיימת בביר' כאחד ר' נתן אומר היום ולכשיבא חבירו ההוא דאמר לחבר' ארעא א"ל מינך

קאמער ר' אלעזר אינמיט אין מעלין ע"פ עד אחד האב לבסוף בזמן שיש עלי עוררין שנים הפוסלין אותו הלכך לא מהני עד שני הבא לבסוף להכשירו להטרוף עם הראשון המכשיר דאע"ג דאיכא למימר ואוקי תרי מכשירין לזהדי תרי פוסלין ואוקי גבירא אחזקיה ויהיה כשר הכי לא מסקינן ליה משום זילותא דבי דינא. והאי דאסקוהו מעיקרא פ"י עד אחד הבא להשביט הקול לאו זילותא דבי דינא הוא אלא דאחתייהו בשביל קול בעלמא הוא וקדי לחזור ולהעלותו אחר שיש בו עסק ויבדקו הדבר הורדנוהו הלכך כי הדר מסקינן ליה ליכא זילותא אבל כבשהשקדנוהו על פי עדים שם הדין הורדנוהו וכי הדר מסקינן איכא זילותא: ואנן מסקינן ליה. ואי קשיא תרי ומרי ניניה ואמאי מסקינן ליה וזהו ספק תריץ אוקי תרי לזהדי תרי ואוקמיה אחזקיה מסקמיה דאסקוהו על פי עד ראשון שהיה נאמן דהא אכתי אין עוררין לקול לאו עוררין הוא: אי הכי. דר' אלעזר חייס לזילותא דבי דינא: עד הבא לבסוף דהתם אין מעלין משום זילותא דקדמתי ממאזי איריא. עד אחד בזמן שיש עלי עוררין הא על פי שנים מעלין אפילו תרי אמו כדדי דהדי נמי כפעם שיהיה לרבי אלעזר אלא מסקינן ליה: אלא אחד רב אמי דכ"ד וכו' עולא כו'. והטעם אשלי כררבי דלעיל [לפ] : והבא בלגוף עדותן קא מיפלגי. לר' אלעזר אין מוצרכין עד אחרון עם הראשון הואיל ולא העידו שניהם כאחד כרבנן דפליגי אדרבי נתן אבל אם באו שניהם ביחד הוה מסקינן ליה ומומקינן ליה אחזקיה קמיה דמוחזק לן כבארו דכחך הוא ולזילותא לא לא מסקינן ורשב"ג כר' נתן: דהני טעמי. ר' נתן ורבנן: דהניא אינן עדותן מוטרת. אין צריך כאן בזהאי מחלוקת דרבי יהושע בן קרחה ורבנן אלא קר היא בריתא שלימה כשליה אי צורר [פסנהיג] : ומשום גררה ודכסא נקט רישא: עד שיראו שניהם כאחד. את העדות האלפוקי אחד אומר בפני הבורא ואחד אומר בפני הורה לו עליו: אחד אומר רב. אחד אומר ביזוס ראשון ליה פלוני מפלוני מנה ואחד אומר ביזוס שני ראיתיו גם אני שלוח ממנו דמ"מ אמנה קא מסהדי. ות"ק סבר אמנה דקא מסהדי האי לא קא מסהדי האי וה"ל לגבי מנה חיי עדות ועממיהו מפרש שפיר כסנהדין [שם] מקרא ומסבאר: להחזקל בב"ד ופסי' ראו שניהם כאחד עד שיעידו שניהם כאחד בפני ב"ד. ופלוגתא אחריתי היא ולאו ר' יהושע בן קרחה קאמר לה ור' אלעזר ורשב"ג כפלוגתא דר"נ ורבנן פליגי: ר' נתן אומר כו'. והטעמיהו מפרש דהם שפיר מקרא ומסבאר: אמר

דַּתְרִי וְתִרִי הוּא סְפִיקָא דְאִוְרִייתָא כַּדְפִּי' צַפ' ד' אַחֲרִין (שם דף לא. ד"ה

1

זמני